

laten klinken, want dan weet iedereen dat er sprake is van een maidenspeech.

De heer **Van der Sluijs** (PVV):

Voorzitter, collega's, dames en heren op de tribune. De heer Atsma had het al eventjes over transparantie en draagvlak. Ik ben het daarmee eens, echter, dat moet dan wel op grond van goede informatie gebeuren. Ik ga de Kamerleden straks het een en ander meegeven en ik hoop dat zij zich daar de komende week door laten inspireren en dat dit hun stemgedrag volgende week beïnvloedt.

Vandaag hebben we een debat over de ratificering van het klimaatverdrag van Parijs. Volgens sommigen is dit een unieke kans om de wereld weer eens van de ondergang te redden, volgens anderen, en daaronder reken ik onze PVV-fractie, is dit een unieke kans om de hoax rond het klimaat te stoppen, namelijk door niet te ratificeren. Ratificatie van het Parijse akkoord houdt in dat Nederland zich vastlegt op doelen die op grond van een zogenaamd wetenschappelijke consensus tot stand zijn gekomen. Ik ben zelf geen wetenschapper, maar ik hoef u niet te vertellen dat het waarheidsgehalte van wetenschappelijke stellingen niet door middel van handopsteken tot stand komt. Dat bewees een eeuw geleden de Duitser Alfred Wegener al met zijn theorie over de continentverschuiving. Volgens zijn theorie hadden alle continenten ooit tot één groot continent behoord. In de geologische wereld werden de frappante overeenkomsten in aardlagen aan weerskanten van de oceanen als toeval terzijde gelegd en de theorie van continentverschuiving werd verguist.

De **voorzitter**:

Het geluid valt weg, maar de geluidsinstallatie staan aan. Misschien zit er iemand met zijn vingers aan de knoppen. Het lastige is dat u niet geïnterrupteerd mag worden, maar nu valt kennelijk de stroom even uit.

De heer **Van der Sluijs** (PVV):

Ik ga gewoon verder. We laten ons niet gek maken.

Pas in de jaren 1970 bleek uit onderzoek van de zeebodem aan weerskanten van de Mid-Atlantische Rug dat de theorie van de platentektoniek eigenlijk zeer waarschijnlijk was. Er werd ook een mechanisme gevonden dat voor die verschuivingen verantwoordelijk kon worden gehouden, namelijk de convectiestromingen in de aardmantel. Bij het uiteenvalen van radioactieve stoffen komt in het binnenste van de aarde warmte vrij, die wordt afgevoerd naar buiten. Er zijn tal van wetenschappers te noemen wier werk aanvankelijk verguist werd. Ik noem uitgerend Wegener, omdat juist zijn theorie zo'n enorme invloed heeft gehad op onze kennis over de samenhang van klimaat en geologie.

Inmiddels weten we dat het CO₂-gehalte in de lucht de afgelopen miljoenen jaren zeer sterk gefluctueerd heeft. Het is veel lager geweest, maar ook tot wel 200 keer hoger. Het was warmer met lagere CO₂-concentraties dan nu. Het was kouder met hogere CO₂-concentraties dan nu. We weten ook waar die koolstof nu is opgeslagen: in zeewater, maar vooral in kalksteen. De opslag in fossiele brandstoffen

is slechts een minieme fractie van de opslag in kalksteen. Op tijdschalen van miljoenen jaren bepaalt de hoeveelheid vulkanische CO₂-uitstoot, veroorzaakt door plaattektoniek, hoeveel CO₂ er in de atmosfeer zit.

We weten ook dat het zeeniveau gefluctueerd heeft. Dat is ooit wel 200 meter hoger geweest. Ook daarvan weten we waarom dat nu zo veel lager is: het water is nu kouder en daardoor gekrompen, maar daarnaast hebben geologische activiteiten de oceanen veel dieper gemaakt dan tijdens die hoge zeespiegelstanden het geval was.

De laatste 2.000 jaar voor de industriële revolutie was volgens Al Gore en het IPCC het aandeel CO₂ in de lucht vrij constant, circa 280 parts per million (ppm). Het klimaat was in die periode evenwel niet stabiel. We hebben naar onze begrippen extreem koude perioden gehad, onder andere in de zeventiende eeuw, en we hebben heel warme perioden gehad, in de middeleeuwen, waarin de gletsjers verder gesmolten zijn dan thans het geval is. In de laatste 150 jaar is het CO₂-gehalte gestegen tot ongeveer 400 ppm. Maar

ook in die 150 jaar hadden we perioden dat de temperatuur steeg en perioden dat de temperatuur daalde. Bijvoorbeeld in de periode van 1945 tot 1975 daalde de gemiddelde temperatuur. In de zeventiger jaren van de vorige eeuw was de wetenschap er zelfs van overtuigd dat er een nieuwe ijstijd aan zat te komen. Er was wetenschappelijke consensus: er kwam een nieuwe ijstijd aan. Velen hier in dit huis hebben de leeftijd dat ze zich dat nog wel zullen herinneren. Daarna is de temperatuur gedurende enkele decennia weer gaan stijgen, maar de laatste negentien jaar is die vrij stabiel, met twee El Nino-pieken.

Zoals gezegd maakt CO₂ slechts 0,04%, ofwel 400 ppm, uit van de atmosfeer. Het menselijk deel daarvan is beperkt. Sommige wetenschappers menen dat extra opname van CO₂, onder andere door de vergroenende aarde, slechts 3% tot 4% is. In het meest alarmerende geval bedraagt het door de mens geproduceerde deel van CO₂ in de atmosfeer dus 0,016%. Die 0,016% gaat de wereld nu via Parijs keihard aanpakken. Het IPCC gaat er immers van uit dat uitsluitend, of bijna uitsluitend, de mens verantwoordelijk is voor de opwarming van de aarde. Nadat de mensheid eerst het probleem van de zure regen en de daarmee gepaard gaande stervende bossen en vervolgens het gat in de ozonlaag heeft gefixt — daar horen we immers niets meer van — moet thans een nieuw globaal probleem worden aangepakt. De bewering in de samenvatting voor beleidsmakers van het jongste IPCC-rapport dat de opwarming na 1950 met 95% zekerheid voor de helft door menselijk toedoen veroorzaakt is, is evenwel niet gebaseerd op statistiek, maar bij handopsteken bepaald door IPCC'ers die nauwkeurig zijn geselecteerd op publicaties die in de lijn liggen van de politieke samenvattingen van het IPCC.

Overigens is er een bijzondere correlatie tussen global warming — of climate change, zoals het tegenwoordig bij gebrek aan opwarming heet — en zure regen. Die correlatie heet Ed Nijpels. Wat we ook zouden doen in de jaren tachtig van de vorige eeuw, het zou niets meer uitmaken, 80% van onze bossen zou verdwijnen. De bossen zouden allemaal sterven aan zure regen. In die zin is het logisch dat hij nu voor het karretje van deze alarmistische agenda wordt gespannen. Hij is tenslotte niet in zijn eerste hoax gestikt.

Bij de aanpak van de problemen die het Parijse akkoord schetst, gaan pas echt alle remmen los. Maar laten we eerst kijken naar de recente ontwikkelingen. Laten we eens beginnen in Nederland, met de publicatie van 30 mei jongstleden van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Daarin lezen we dat het aandeel hernieuwbare energie in 2016 5,9% bedraagt. Dit aandeel is vrijwel even groot als in het jaar daarvoor, toen 5,8% van het totale energieverbruik uit hernieuwbare bronnen kwam. Overigens komt het overgrote deel van de hernieuwbare energie uit biomassa en niet uit wind. Wereldwijd is drie kwart van de hernieuwbare energie biomassa. Dat is voornamelijk hout. Hiervoor worden onder andere op grote schaal bossen gekapt. Hoe duurzaam is dat wel niet.

Voorzitter, ik ben nu op de helft van mijn betoog, dus ik hoop dat ik het red met de tijd.

De voorzitter:

Dat klopt. U zit nu op 10 minuten en 59 seconden, terwijl u 20 minuten spreektijd hebt opgegeven.

De heer Van der Sluijs (PVV):
Perfect!

Het totale energieverbruik in Nederland is vergeleken met 2015 gestegen met bijna 4% naar 2119 petajoule (PJ). Omdat het totale energieverbruik is toegenomen, heeft de toename van het verbruik van hernieuwbare energie nauwelijks geleid tot een groter aandeel in het totale energieverbruik, alle miljarden euro's subsidie ten spijt. Dat het totale energieverbruik zo schrikbarend is toegenomen, komt natuurlijk door de groei van de economie, maar ook, laten we dat niet vergeten, door de groei van de bevolking door immigratie.

Tussendoor even een vraag aan de staatssecretaris. Hoe verhouden zich deze CBS-cijfers met haar memorie van antwoord van 30 mei jongstleden, waarin zij aangeeft dat het bruto finaal eindverbruik in de komende jaren zal dalen naar 2047 PJ in 2020, terwijl de meest recente cijfers juist een stijging laten zien?

Hoe zit het dan wereldwijd met het verbruik van hernieuwbare energie? Als je berichten van de Nederlandse overheid, de publieke omroep en de Nederlandse kranten moet geloven, dan is iedereen al volop windmolens aan het plaatsen en lopen wij daar schromelijk bij achter. De werkelijkheid is dat in 2014, het laatste jaar waarover globale cijfers bekend zijn, wereldwijd 0,46% van het finale gebruik van windenergie afkomstig was, afgerond 0%. Zonne- en getijdenenergie vormen samen 0,35%. De groei van het wereldwijde energieverbruik bedroeg in de afgelopen 40 jaar 2% per jaar. Nemen we de groei over het laatste bekende jaar, namelijk van 2013 op 2014, dan was dat 2.000 TWh (terawattuur). Als we alleen die groei met windmolens zouden moeten bijhouden, dan moeten we uitgaande van windmolens van 2 MW (megawatt) per jaar 350.000 windmolens bouwen. Dat is anderhalf keer zo veel als wat er in zijn totaliteit gebouwd is sedert overheden vanaf het begin van deze eeuw bakken met belastinggeld in deze peilloze diepte aan het storten zijn. Ik herhaal nog maar even: 350.000 windmolens per jaar. Nog een aardig gegeven: voor de bouw van 350.000 windmolens per jaar heb je de

halve jaarproductie van de EU aan steenkool nodig in de hoogovens.

Een belangrijke veroorzaker van de groei van het energieverbruik is simpelweg de niet-aflatende groei van de wereldbevolking, vooral in de niet-westerse maar door de massa-immigratie ook in de westerse wereld. Ik vraag de staatssecretaris: als de toename van het energieverbruik zo'n probleem is, waarom horen wij daar dan nooit iets over? Graag een concreet antwoord.

De staatssecretaris kwam in antwoord op PVV-vragen met de navolgende gegevens. Rekent u even mee? Het energieverbruik in Nederland gaat in 2020 omlaag naar 2.047 petajoule. Wat ons betreft is dat niet realistisch, maar stel dat dit zo is. Dan komt het subsidiabele deel uit op 126 petajoule; inclusief Borssele, dus als het meezit. Klopt het dan dat volgens de eigen cijfers van de staatssecretaris het aandeel subsidiabele energie in 2020 slechts een fractie meer is dan 6%? En klopt het dat er in 2012 al een kleine 5% aan zogenaamd duurzame energie was, waardoor een toename van 1,4% duurzame energie in acht jaar tijd 37 miljard kost? Die 37 miljard is of wordt tot 2020 beschikbaar gesteld. Klopt het dat het energieakkoord volgens de eigen cijfers van de staatssecretaris het lieve sommetje van 37,7 miljard subsidie kost tot 2020 voor 1,43% extra duurzame energie?

Zo staat het namelijk in de antwoorden van de staatssecretaris op onze vragen. Kan zij haar eigen cijfers nog eens bevestigen? Dan kunnen we uitrekenen wat het betekent om naar de Urgendadoelstelling van 25% te gaan, om over Parijs nog maar te zwijgen. En dan laten we de feiten maar even buiten beschouwing dat noch biomassa, oftewel het opstoken van bomen, noch windmolens ook maar de minste of geringste bijdrage levert aan minder uitstoot. Het blijven fictieve rekensommetjes.

Terug naar Parijs. Ik vraag de staatssecretaris: wat belooft dat akkoord nou eigenlijk? Betekent het dat de temperatuurstijging van de aarde beperkt blijft tot 2°C, zoals uitgebreid gespind is bij de ondertekening van het akkoord? Hoe komt het dan dat dat het effect volgens de eigen klimaatmodellen van de Verenigde Naties slechts 0,05°C in het jaar 2100 is?

Klopt het dat voorganger Al Gore recentelijk bij Fox News heeft gezegd dat het klimaatakkoord helemaal geen effect heeft op het zogenaamde klimaatprobleem, maar dat het een belangrijk signaal is? Bloomberg rekende uit dat dit signaal 12,1 biljoen dollar, oftewel 12.100 miljard dollar, kost in de eerste 25 jaar. Klopt dat? Zo niet, wat kost het dan? Of gaan we een akkoord ratificeren waarvan we niet weten wat het kost? Dat zou volstrekt ridicuul zijn, maar uitrekenen wat iets zou kosten, deed het kabinet al niet bij het afsluiten van het energieakkoord en dat doet het kabinet ook niet bij de kosten van massa-immigratie. In die zin is deze lijn ridicuul maar wel consistent.

Klopt het dat in de IPCC-rapporten staat dat er geen aanwijzingen zijn dat recente klimaatveranderingen leiden tot extreem weer? Klopt het dat de data van weerbureaus wereldwijd dat bevestigen? Graag een reactie.

Hoeveel schiet de wereld op met het energieakkoord van 90 miljard als de stap van 16% naar 25% duurzame energie 0,000045°C (45 miljoenste graad) minder opwarming bete-

kent, zoals het kabinet bekendmaakte? Wat levert de Nederlandse inspanning voor Parijs dan op? En hoe verhouden de inspanningen van Nederland zich tot die van China en India, die hun bijdrage relateren aan de groei van het bruto binnenlands product? Dat betekent dat zij veel meer gaan uitstoten en vele honderden kolencentrales gaan openen in de komende jaren. Hoe verhouden onze inspanningen zich tot het opzeggen van het akkoord door de Verenigde Staten? Het mooie is: ik wil gewoon een concreet antwoord op deze vragen.

En dat terwijl er in de wereld volop ontwikkelingen zijn met vormen van energie die echt duurzaam en vraaggestuurd zijn, zoals thorium en kernfusie. Of zullen we het beestje bij de naam noemen, zoals verschillende IPCC'ers intussen ook gewoon doen? Het is gewoon een ordinaire herverdeling van welvaart. 100 miljard dollar per jaar gaat van de ontwikkelde wereld naar de derde wereld. China betaalt niets. Rusland betaalt niets. India betaalt niets. Saudi-Arabië betaalt niets. Nee, de Nederlandse belastingbetaler, die betaalt.

Ik dank u voor uw aandacht en wacht de antwoorden van de staatssecretaris graag af.

De voorzitter:

Dank u wel, mijnheer Van der Sluijs. Ik vraag u om even te blijven staan.

Mijn hartelijke gelukwensen met uw maidenspeech. U bent op 28 maart 2017 geïnstalleerd als lid van de Eerste Kamer. In dit huis maakt u deel uit van de commissies voor Binnenlandse Zaken en voor Infrastructuur, Milieu en Ruimtelijke Ordening.

Met name over dat laatste onderwerp hebt u op provinciaal niveau reeds ruime ervaring opgedaan. U maakt sinds 2011 deel uit van de fractie van de PVV in de Provinciale Staten van Noord-Holland, de provincie waar u geboren en getogen bent. Ook hier hebt u het onderwerp klimaat en energie zeer actief opgepakt. U bent een van de vijf Eerste Kamerleden die ook zetelen in de Provinciale Staten. Daardoor draagt u bij aan de bestendiging van de eeuwenoude band tussen de provincies en de Staten-Generaal.

Iets wat wellicht niet veel collega-Kamerleden weten, is dat u in het verleden ruim twintig jaar beroepsmilitair bent geweest. U bent in 2001 zelfs uitgezonden geweest naar Bosnië. Daarna hebt u tussen 2002 en 2015 diverse burgerfuncties vervuld op het ministerie van Defensie. Die tijd ligt nu echter achter u, want sinds januari dit jaar hebt u uw eigen organisatie- en adviesbureau. Toch hoop ik dat ook de Eerste Kamer zal mogen profiteren van de precisie en daadkracht waar militairen om bekendstaan.

Ik wens u alle succes met uw verdere bijdrage aan het werk van de Kamer en schors de vergadering voor een kort moment om de collegae de gelegenheid te geven u te feliciteren, maar ik zal dat als eerste doen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De voorzitter:

Ik heropen de vergadering. We gaan door met de eerste termijn van de behandeling van het wetsvoorstel Goedkeuring van de op 12 december 2015 te Parijs tot stand gekomen overeenkomst van Parijs.

Het woord is aan de heer Schrijver.

De heer Schrijver (PvdA):

Voorzitter. Ik feliciteer de heer Van der Sluijs met zijn maidenspeech. Anders dan onze nieuwe collega ziet mijn fractie de overeenstemming die 195 staten en de Europese Unie op 12 december 2015 onder leiding van de Franse regering in Parijs bereikten, als een historische doorbraak. Diverse eerdere pogingen om het klimaatraamwerkverdrag van 1992 en het Kyoto-protocol daarbij van 1997 een vervolg te geven liepen immers op niets uit. Voorts behelsde Parijs een breed gedragen akkoord, omdat de hoofdrolspelers — in feite de grootste vervuilers — zoals China, de VS, de EU, Rusland en Japan zich erachter stelden.

Dat betekende ook dat de Parijse klimaatovereenkomst verrassend snel op 4 november 2016 in werking kon treden, nadat 55 staten, die voor ten minste 55% van de uitstoot van broeikasgassen verantwoordelijk zijn, het verdrag hadden geratificeerd. Inmiddels hebben 149 staten de Parijse overeenkomst geratificeerd en we hebben goede hoop dat Nederland zich deze zomer daarbij gaat voegen, opnieuw als bijna de hekkensluiter van de EU- en de OESO-landen.

We kunnen er niet omheen dat er inmiddels een grote schaduw over de doeltreffendheid en de toekomst van de overeenkomst van Parijs hangt, omdat de nieuwe president Trump ervoor gekozen heeft om uit de klimaatovereenkomst te stappen. Daarmee is ook de opzeggingsclausule verrassend snel actueel geworden. Maar artikel 28 van de Parijse klimaatovereenkomst heeft een enorme rem op uittreden ingebouwd. Het bepaalt dat een partij de overeenkomst in de eerste drie jaar nadat deze voor die partij in werking is getreden, niet mag opzeggen. Het artikel bepaalt tevens dat opzegging een jaar na de ontvangst daarvan van kracht wordt. Een termijn van drie plus een jaar brengt ons op z'n minst tot november 2020, en dat is toevallig de maand van de reguliere presidentsverkiezingen in de Verenigde Staten.

Wij mogen ons uiteraard niet met de interne aangelegenheden van die staat bemoeien, maar wij kunnen wel de hoop uitspreken dat dan God mag verhoeden dat de VS uittreedt, bijvoorbeeld doordat de Amerikaanse kiezers zich in 2020 laten inspireren door paus Franciscus en zijn encycliek over het klimaat, *Laudatio si'* met als ondertitel "Over de zorg voor ons gemeenschappelijk huis".

Intussen blijft wel onze aardse vraag aan de staatssecretaris relevant, wat naar haar verwachting het effect van het aangekondigde uittreden van de VS uit de klimaatovereenkomst zal zijn op de lopende verdragsverplichtingen van de VS en de samenwerking tussen de verdragsstaten voor het nader uitwerken van het stelsel van naleving en toezicht en de mondiale financiering van klimaatbeleid. Het is bemoedigend dat nog geen enkel land heeft aangegeven, het voorbeeld van de VS te zullen volgen. Daarnaast hebben binnen de VS een aantal staten, waaronder Californië, en